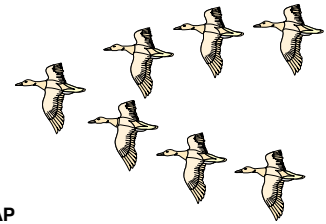

In vogelvlucht

MEDEDELINGENBLAD VAN DE VOGELWERKGROEP VAN HET HOESCHEWAARDS LANDSCHAP

NUMMER 32, MAART 2015

INHOUDSOPGAVE

Artikelen

Grijze Wouw langs trektelpost Hoeksche Waard Zuid – <i>Hans Westerlaken</i>	3
Bastaardarend van de Slikken van Flakkee aanvaard door de CDNA – <i>Gerard Ouweneel</i>	5
Een Lachstern uit 1937 – <i>Gerard Ouweneel</i>	5
Jaarverslag Weidevogelbescherming Hoeksche Waard 2014 – <i>Marianne van der Waal</i>	6
Dossier Gekraagde Roodstaart – <i>Gerard Ouweneel</i>	9
Portugese Kuifeend met 'neuszadel' overwintert op de Dordtse Kil – <i>Frank van Gessele</i>	12
De traditionele Delta Excursie van 2015 weer een groot succes – <i>Marianne van der Waal</i>	13
Randje bloemen redt vogels niet – <i>Gerard Ouweneel</i>	14
Oorzaak dood ganzen in Groot Koninkrijk raadsel – <i>Gerard Ouweneel</i>	14
Bijzondere vogelsoorten in de Hoekse Waard 2014 – <i>Menno Korbijn</i>	15
Verslag roofvogeltelling januari 2015 – <i>Peter de Barse</i>	18
Jaarverslag vogelwerkgroep HWL 2014 – <i>Marianne van der Waal en Peter de Barse</i>	20
Verschenen: 'Een aangename onrust' door Gerard Ouweneel – <i>Martin Benard</i>	22
Sovon stelt soortsporing door VWG Hoeksche Waard als voorbeeld – <i>Gerard Ouweneel</i>	23
Hondenmisère in het Oudeland van Strijen – <i>Gerard Ouweneel</i>	23
Verslag VWG-bijeenkomst d.d. 30 oktober 2014 – <i>Janus Verkerk</i>	24

Bijlagen

Resultaten roofvogeltelling januari 2015 en historie roofvogeltellingen	bijlage A
Adressenlijst VWG	bijlage B

Foto voorkant

Blauwborst: in de nieuw te verschijnen vogelatlas van SOVON wordt deze soort gesponsord door de Vogelwerkgroep van het HWL – *foto Karin van den Berg*

Foto's bij de artikelen zijn van de auteur, tenzij anders vermeld.

Grijze Wouw trekt op 17 oktober 2014 langs trektelpost Zuidpunt Hoeksche Waard

Hans Westerlaken

De trektelpost Zuidpunt Hoeksche Waard in de Buttervlietpolder te Cromstrijen is al sinds 2005 het domein van Menno Korbijn, “de ogen en oren van de telpost”. Sinds het ontstaan van de telpost vlogen er al heel wat gewone, schaarse en voor de Hoekse Waard zeldzame soorten langs.

Naast fraaie aantallen gewone vogels, zoals vinken, koperwieken en veldleeuweriken, te kunnen observeren, is de trektelpost bij uitstek de plaats om grotere aantallen voor de Hoeksche Waard schaarse soorten, zoals smellekens, boomleeuweriken, grote lijsters, kruisbekken en grote gele kwikstaarten, te zien en te horen. Pendelende zeearenden zijn ook vaak “langstrekkend” te zien.

De echte krenten in de pap zijn de soorten, die bijna nooit in de Hoeksche Waard gezien worden. Te denken valt aan Europese Kanarie, Ortolaan, IJsgors, Zwarte Specht en Buidelmees. Dat er een echte knaller in het verschiet zou liggen, kon niemand bevroeden, maar op een trektelpost is in principe alles mogelijk zoals op vrijdag 17 oktober 2014 zou blijken.

Zoals ik regelmatig doe, vooral in oktober, omdat dan de aantallen trekvogels en de kans op leuke soorten hoger is, toog ik op die dag naar de zuidpunt van de Hoeksche Waard. Menno was, als gewoonlijk, al wat eerder gearriveerd, toen ik rond 8 uur tegelijkertijd met Martin Benard aankwam. Niet veel later sloot Dick van Houwelingen zich aan.

Het weer was prachtig, de temperatuur rond de 12 graden om te beginnen en een lichte toenemende zuidwestenwind. Eigenlijk was de wind iets te zacht en gedurende het eerste half uur vloog er niet zo denderend veel. Ik begon me al bij Martin te beklagen, dat als ik kwam, het steeds een beetje tegenviel. De afgelopen weekeinden was het steeds goed op zaterdagen als ik er niet was en niet goed op zondagen als ik er wel was.

Tegen negenen begon het wat aan te trekken en plotseling zei Menno, zoals vaker pleegt te gebeuren: “Hier komt wat aan, jongens”. Wij weten uit ervaring, dat het dan opletten geblazen is, want Menno zit er zelden naast. Ook deze keer niet Aanvankelijk wist ik niet precies wat hij gezien of gehoord had, een kleine of een grote vogel, maar een blik richting noordoost was genoeg om “Grijze Wouw” te roepen. De ontstane paniek was groot! Terwijl de vogel zich rond de 75 meter afstand en op een hoogte van circa 30-40 meter in een straf tempo richting zuidwest bewoog bij een groep Kieviten, werd er door Menno en Martin naar de camera's gegraaid. Dick en ik hielden de in vogel het vizier. Het maken van de foto's viel niet mee, omdat de vogel al aardig doorgevlogen was voordat de eerste plaatjes geschoten konden worden.

Grijze Wouw, Buttervlietpolder, Cromstrijen, 17-10-2014 (Menno Korbijn)

**Op deze foto zijn de relatief grote kop, de vierkante staart,
de spitse vleugels en de zwarte onderarm te zien.**

Het betrof een adulte vogel, die gemakkelijk te herkennen was vanwege de zwarte bovenzweledekveren en de zwarte hand aan de ondervleugel, die uniek zijn voor deze soort. De vogel toonde ook niet de voor onvolwassen vogels kenmerkende schakering op de rug noch de roestbruine borstband. Dat in eerste instantie gedacht werd door Menno, dat het van ver af misschien om een Velduil ging, past in het beeld van het hebben van een proportioneel grotere kop. De staart was kort en vierkant, iets wat bevestigd wordt door de gemaakte foto's. Daarnaast sluit de grootte in directe vergelijking met de ernaast vliegende Kieviten, de vogels was slechts circa 10% groter, de nog nooit in Europa waargenomen Amerikaanse Grijsze Wouw uit. Die meet namelijk 41 cm ten opzichte van 31 – 35 cm voor de Europese Grijsze Wouw, ongeveer de grootte van een Torenvalk.

De eerste verbazing maakte snel plaats voor grote euforie en de waarneming werd snel via de Hoeksche Waardse App-groep en ObsMaps wereldkundig gemaakt. Vanwege slecht bereik op de telpost kon er niet via de Dutch Bird Alerts gemeld worden. Al spoedig werd dit door August van Rijn via waarneming.nl gedaan. Deze waarneming betrof de 7^e of 8^e in Nederland. In april 2012 werd een adulte vogel in Noord-Brabant gezien en een maand later bij Wageningen. Wellicht betrof het dezelfde vogel. Het ging ook om de eerste najaarswaarneming en de eerste, die alleen vliegend langs een trekpost gezien is. Alleen de in 1998 waargenomen Roodkeelstrandloper is nog minder waargenomen in Nederland, namelijk 6 maal en blijft de status van zeldzaamste vogel in de Hoekse waard waargenomen vooralsnog behouden.

Het verspreidingsgebied van de Grijsze Wouw in Europa beperkt zich tot het Iberisch Schiereiland en Zuidwest Frankrijk. Op het Iberisch Schiereiland kwam de soort in de jaren '70 voor het eerst tot broeden. In Frankrijk werd het eerste succesvolle broedgeval in 1990 vastgesteld. Het aantal broedparen telt tussen de 600 – 1150 paar op het Iberisch Schiereiland en 22 paar in Frankrijk in 2007. Gezien de recente kolonisatie van Zuidwest Europa, past een noordwaarts voorkomen goed in het beeld van het voorkomen in Noordwest Europa. Naast de 7- 8 aanvaarde waarnemingen in ons land is de soort ook recent in België (adulte vogel september 2014), Zweden, Denemarken, Duitsland en Hongarije opgemerkt.

Tot slot is het een mooie bekroning op de vele teluren, die met name Menno op de telpost heeft gemaakt en zijn onverminderde scherpheid, waarmee hij zich tijdens de tellingen profileert.

Grijsze Wouw met Kieviten, Buttervlietpolder, Cromstrijen, 17-10- 2014 (Martin Benard)

De vogel rechtsboven is de Grijsze Wouw, die in eerste instantie vlakbij de Kieviten vloog zodat direct vergelijk in grootte gemaakt kon worden. Verder vallen het kleine formaat, de spitse vleugels en de niet-gevorkte staart op.

Bastaardarend van de Slikken van Flakkee aanvaard door de CDNA

Gerard Ouweneel

Alweer ruim tien jaar geleden kreeg de traditionele ‘nieuwjaarsexcursie’ van onze vogelwerkgroep extra glans door de waarneming van een Bastaardarend op de Slikken van Flakkee. Bij deze waarneming waren dus nogal wat Hoekschewaardse vogelaars betrokken, zodat zij wellicht nu met voldoening zullen kennis nemen van het feit dat de CDNA, de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna uiteindelijk toch heeft besloten die Bastaardarend te aanvaarden. Dat ging niet zonder slag of stoot. Over deze waarnemingen verscheen destijds een artikeltje in *Sterna*, voorzien van tekeningen van Erik van Ommen. Schrijver was op die datum met Erik in de buurt. Deze maakte ‘live’ een paar tekeningen van de bewuste Bastaardarend, die hij beschikbaar stelde aan *Sterna*.

Desgevraagd meldde een woordvoerder van de CDNA bij de beoordeling genoeg te hebben aan het verhaal in *Sterna*, zodat er nadien geen officiële voordracht plaatsvond. Maar de Bastaardarend haalde het toch niet. Te beluisteren viel dat in het verhaal verzuimd was te vermelden waarom het geen Schreeuwendend betrof en ook hadden de heren graag gezien hoe de ondervleugel eruit zag. Deze had Erik van Ommen niet geschilderd.

Nu zal het velen worst zijn of de CDNA al dan niet een soort aanvaardt. Het was een Bastaardarend en daarmee basta, nietwaar? Bovendien, enkele tientallen vogelaars hadden die bewuste zaterdagochtend de vogel gezien, waaronder dus nogal wat Hoekschewaarders en ook menigeen die de soort goed kende vanuit het buitenland.

Maar de Flakkeënaar Dirk van Straalen vond het onaanvaardbaar dat zijn streek als gevolg van die niet-acceptatie een ‘officiële’ Bastaardarend door de neus geboord werd. Bovendien gaat het om een soort die lang niet ieder jaar in Nederland te zien is, zodat de kans op een herkansing uiterst gering zal zijn. Dirk ging in 2014 alsnog aan de slag, waarbij hij de vogel alsnog ‘officiël’ voorlegde aan de CDNA. Daarbij kreeg hij het licht op groen. Proficiat voor Dirk van Straalen en voor de Flakkeese lijst.

Een Lachstern uit 1937

Gerard Ouweneel

Uit de ornithologische nalatenschap van de heren Kist kwamen o.a. verhuisdozen vol tijdschriften tevoorschijn. Deze gingen naar het Natuurhistorisch in Rotterdam. Het blijkt de moeite waard de waarnemingenrubrieken af te vinken. De eerste aflevering van jaargang 27 van *Ardea* (1938) voert de min of meer bijzondere waarnemingen op van 1937, mijn geboortjaar. Ik vond het daarom wel aardig die waarnemingen na te lopen. Daaraan deed ik goed want er kwam een in onze streek waargenomen Lachstern uit. Ene Bouwe Jansen zag op 1 augustus 1937 bij Numansdorp een boven een weiland jagend exemplaar. *Vogels van de Hoeksche Waard* vermeldt geen Lachsterns uit deze streek, zij het dat ik weet dat na verschijnen Arie en Leen er eens twee zagen op de Ventjagersplaat. Ook al omdat, afgezien van Breskens in het voorjaar, lachsternwaarnemingen in de Delta zeldzaam zijn, is het de moeite waard deze waarneming uit de vergetelheid te halen. Trouwens, sowieso zijn alle vogelwaarnemingen van vóór 1940 uit onze streek buitengewoon schaars en wellicht ontbreken ze helemaal. Ik kreeg destijds ooit van Tom Lebret een paar excursieverslagen uit 1939.

Ruud Vlek kon mij veel vertellen over deze Pieter Bouwe Jansen (1911-2005), een geboren Rotterdammer en later een alleszins verdienstelijk ornitholoog, die bijvoorbeeld al als negentienjarige het Ornithologisch Congres in Amsterdam bezocht. We weten dus nu dat hij ook de Hoeksche Waard introk om vogels te kijken. Dolgraag zou ik zijn vogeldagboekjes eens inzien om na te gaan wat hij daar zo 80 jaar geleden zag.

Jaarverslag Weidevogelbescherming Hoeksche Waard 2014

Marianne van der Waal

Onder Weidevogelbescherming wordt verstaan het zoeken en markeren van nesten van weidevogels met het doel deze te beschermen bij werkzaamheden van de boer. Het accent lag lange tijd vooral op nestbescherming maar momenteel is er meer aandacht voor het vliegvlug worden van de jonge vogels. Komen ze uit het ei en is er niet genoeg voedsel of is er geen vegetatie waarin zij kunnen schuilen voor predators dan redden zij het niet. Helaas is ondanks jarenlange inspanningen de afname van het aantal weidevogels niet tot staan gebracht en daarom blijft weidevogelbescherming hard nodig. In de Hoeksche Waard zet een groep van 15 enthousiaste mensen zich in voor het behoud van deze prachtige vogels.

De vogelwachters zijn actief in verschillende gebieden in de Hoeksche Waard. Team Puttershoek vnl. aan de noordrand, tussen Puttershoek en 's Gravendeel. Team Strijen rondom Strijen tot aan Strijensas. Eén boer in Goudswaard doet mee en in 2014 is een nieuw team gestart bij 4 biologische boeren aan de westkant van de HW.

Start van het seizoen

De startavond werd op 7 maart gehouden in het NLC. De taken en gebieden werden verdeeld en iedereen werd bijgepraat over nieuwe regels en afspraken.

Op zaterdag 8 maart vertrokken we met elkaar naar de Rietputten in Vlaardingen voor de traditionele startdag. Helaas lieten de Baardmannetjes zich daar niet zien maar we genoten van een mooie wandeling in heerlijk lenteweer.

Seizoen 2014

Na een extreem warme winter begon het weidevogelseizoen dit jaar vroeg. Het eerste kievitsei werd al op 13 maart gevonden (in 2013 op 16 april) en de Grutto's waren ook ruim een maand eerder terug van hun winterverblijf. Hoewel de weersomstandigheden gunstig waren bleef het op een groot aantal percelen, waar in voorgaande jaren veel nesten gevonden werden, opvallend stil.

In 2013 waren er al veel minder Kieviten dan de jaren ervoor maar de aantallen in 2014 kelderden opnieuw dramatisch, zelfs op percelen waar weidevogels jarenlang beschermd werden. Dick van Houwelingen schreef er een brandbrief over naar HWL, dit werd opgepikt door de media en verscheen in verschillende kranten en op 15 mei werd er op TV Rijnmond een nieuwsuitzending aan gewijd.

Op een paar plekken bleven de resultaten redelijk goed: het Oudeland van Strijen, het perceel in de Leenheerenpolder bij Goudswaard waarop Freek Ampt gras/klaver teelt en een polder bij de Kromme Elleboog bij Puttershoek.

Kievitsnest op bietenland bij Basjan Niemansverdriet in Strijensas op 22-4-2014

Vergelijking nesten van de laatste jaren

	2012	2013	2014
Kievit	88	47	48
Grutto	12	9	1
Scholekster	15	8	9
Tureluur	1		
Wilde Eend	1		3
Slobeend	2	2	1
Kleine Plevier			
Meerkoet	1		
Totaal	120	66	59

Het Oudeland van Strijen is in de HW het enige gebied waar boeren subsidie kunnen krijgen voor legselbeheer of uitgestelde maaidatum.

Op percelen waar een uitgestelde maaidatum geldt mogen geen nesten gezocht worden. Die uitgestelde datum kan 1, 8, of 15 juni zijn. Er is zelfs nog een mogelijkheid om in overleg met de boeren die datum verder uit te stellen. Zij krijgen dan een extra vergoeding. (last minute beheer) Omdat dit sinds 2 jaar gebeurt op percelen waar voorheen veel nesten aanwezig waren is het totaal aantal gevonden nesten een stuk minder. Vooral bij de Grutto komt dat tot uitdrukking. In het Oudeland hebben dit jaar zeker 11 Grutto's gebroed en in de Leenheerenpolder bij Goudswaard ook nog eens 11. Bij de alarmtellingen op de percelen met uitgestelde maaidatum werden behoorlijk wat oudervogels met jongen gespot.

Dat werd bevestigd door de resultaten van de *Weidevogelinventarisatie SNL-regeling Oudeland van Strijen*, door Sander Elzerman ecologisch advies.

De meest getelde soorten zijn Graspieper (13 territoria), Kievit (12 territoria) en Grutto (11 territoria). Verder Scholekster (3 territoria), Tureluur (4 territoria) en Veldleeuwerik (2 territoria). De nestlocaties hebben betrekking op waarnemingen van vogels die met een verrekijker op een nest gezien zijn. Binnen de methodiek van dit onderzoek zijn geen nesten gezocht, zoals in het kader van legselbeheer gedaan wordt.

Het enige gebied waar de populatie weidevogels, tegen alle trends in, groeit is het perceel van Freek Ampt in de Leenheerenpolder te Goudswaard. Ook hij maaide pas nadat de jongen vliegvlug waren. Binnen 3 jaar zijn daar de aantallen meer dan verdubbeld.

Weidevogels in de Leenheerenpolder bij Freek Ampt

	2012	2013	2014
Grutto	8	5	11
Tureluur	2	2	6
Kievit	2	3	13
Scholekster	1	1	2
Totaal	13	11	32

Op andere percelen waren de resultaten teleurstellend zoals Rien van Wensveen meldt:

“Vandaag de percelen van Dam en Voets nagelopen in het OLS, grenzend aan de leidingstraat. Op het perceel van Voets geen enkel broedgeval dit jaar. Tot mijn verrassing constateerde ik dat er op het perceel van Dam gespoten is tegen brandnetels en distels. Hier wist ik niets van en Dick was hier ook niet over ingelicht. Gelukkig is de spuitkar netjes om een gemarkeerd nest heengereden. Hulde! De overige bezette nesten lagen niet in het spoor van de trekker. Dit jaar slechts drie nesten kievit, waarvan één nest door kraaien of meeuwen is leeggeroofd. Eén nest slobeend, dat verlaten is en verder nog drie broedende wilde eenden midden op het land. Twee nesten van Canadese gans hebben het ook niet gehaald. Maar dat heeft weer een heel andere oorzaak. Geen grutto's, geen scholeksters dit jaar. Al met al een teleurstellend jaar.

Toch nog een bijzonder natuurmomentje vandaag. Een kwartier lang kunnen genieten van twee stoeiende hermelijnen. En zolang ze met elkaar aan de gang zijn blijven ze van de eieren en de weidevogels af...”

Team Puttershoek heeft de nesten beschermd bij injecteren, frezen, poten en zaaien. Ondanks hun inspanningen zijn 7 van de 22 nesten niet uitgekomen als gevolg van diverse werkzaamheden.

Team Strijen heeft nesten beschermd bij het injecteren in Strijensas.

In het Oudeland van Strijen zijn nesten en pullen door het team Strijen in de gaten gehouden en is de maaidatum op hun verzoek uitgesteld tot 22 juni.

Nesten bij:	Kievit	Grutto	Scholekster	Slobeend	Wilde Eend
Dam	3 (1niet uit)			1 (niet uit)	3
Groeneweg	2		2		
Kluytmans	4	1	1		
Niemansverdriet	2				
Quist	20 (7 niet uit)		2		
A de Jong	2 (1niet uit)		2		
Reedijk	7 (2niet uit)				
In't Veld			1		
Verhorst	2		1		
H J Visser	3 (3niet uit)				
M Visser	3				
Totaal	48 (14 nietuit)	1	9	1	3

Conclusie aan het eind van het broedseizoen:

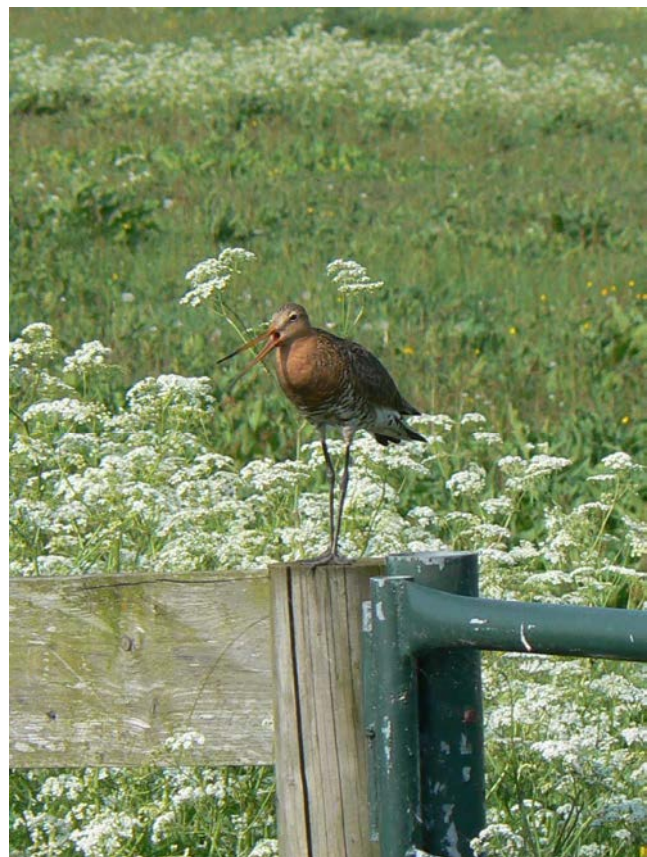
Vanwege het vroege voorjaar en het aanhoudend mooie weer zijn de resultaten achteraf iets minder slecht dan we vreesden. Omdat er vroeg begonnen werd met broeden waren de pullen al vliegvlug voordat er gemaaid werd op de percelen met uitgestelde maaidatum in het Oudeland.

Helaas gaan toch alle soorten gestaag achteruit in aantal. Voedselgebrek, meer predatie, te weinig bloemrijk grasland, het gebruik van het landbouwgif imidacloprid waardoor er minder insecten zijn, het zal er allemaal toe bijdragen. Onduidelijk blijft waarom de aantallen kievit en zoen gekelderd zijn de laatste jaren.

Weidevogelberaad & Weidevogelmanifest

In 2013 is het Weidevogelberaad Zuid-Holland gevormd. Het weidevogelberaad bestaat uit een groep van deskundige vrijwilligers van verschillende natuurorganisaties die zich zorgen maken over de toekomst van de weidevogels. Zij zet zich samen met de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland in, voor het behoud van de weidevogel populatie in Zuid-Holland.

In de afgelopen tien jaar is meer dan de helft van de weidevogels verdwenen. Het agrarisch natuurbeheer door boeren heeft daar geen verandering in

gebracht. Om de weidevogels te redden is een andere aanpak nodig. Deze aanpak wordt beschreven in het **Weidevogel- manifest** dat de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland in november aanbood aan de provincie namens 54 natuurorganisaties. Ook HWL, de VWG en de Weidevogelgroep HW hebben het manifest ondertekend.

In het manifest wordt de gewenste aanpak beschreven om de weidevogels in de provincie Zuid-Holland te redden. Het is de laatste kans om de weidevogels te behouden voor de generaties na ons.

Dossier Gekraagde Roodstaart: de Esscheplaat en het nut van een langlopend broedvogelonderzoek

Gerard Ouweneel

Het Esscheplaat-vogelwerkgroepsteam ging in 2014 voor de achtste maal op pad om het griendcomplex op broedvogels te inventariseren. Met de onderbreking van zomer 2011 toen, op verzoek van Staatsbosbeheer, de groep en anderen het Oude Land van Strijen op zijn broedvogels naliepen, wordt de Esscheplaat nu sinds 2006 jaarlijks op broedvogels onderzocht. Ongetwijfeld zijn er in dit land veel langere onderzoekreeksen voorhanden, maar het nu negen jaar bestrijkende overzicht van de Esscheplaat is voor een vogelaar met interesse in populatietrends bij (broed)vogels boeiende stof. Neem bijvoorbeeld de gang van zaken bij de Gekraagde Roodstaart, waarvan het monitoringteam in 2006 17 territoria registreerde en in 2014 28, een toename van 65 procent. Dat is iets om bij stil te staan.

De Esscheplaat (officiële naam De Plaat van het Land van Essche) is 97 hectare groot. Al in 1958 werd op het grootste deel van de plaat met het commerciële griendwerkersbedrijf gestopt. Op de resterende delen staakten de griendwerkers in de periode 1969 tot en met 1978 hun activiteiten. Schitterende namen als Kreek van de Kraai, Kreek van Arie Volker en Kreek van Hannes Dubbelman herinneren aan de periode dat de mens voor de exploitatie van de grienden de gang van zaken op de Esscheplaat regisseerde.

Tot 1970 was de Esscheplaat een getijdengriend. Om te bevorderen dat de wilgen het goed deden, regelde de mens de waterhuishouding met behulp van kaden en dijken. Al in 1949 staakte men op de Esscheplaat dit ‘waterhuishoudkundige’ onderhoud. Het was verbazend hoe snel de Esscheplaat na 1970 als gevolg van de uitbanning van het getij door de sluiting van het Haringvliet van aanzien veranderde.

De getijdenperiode maakte ik nog net mee. Leen Preesman en ik gingen in het voorjaar en de zomer van 1970 driemaal de Esscheplaat op. Deze was toen alleen bij laagwater te belopen. Van de excursie op 20 juni 1970 noteerde ik onder andere ‘diverse Gekraagde Roodstaarten’. Een jaar later geeft mijn dagboek van een excursie op 20 mei 1971 van de Gekraagde Roodstaart de wat cryptische notitie ‘opvallend veel’.

De Esscheplaat heeft in menig opzicht veel weg van een mini-Biesbosch. Bij de door Sovon en Staatsbosbeheer in 2010 uitgevoerde broedvogelinventarisatie van het Nationaal Park De Biesbosch kwamen 631 territoria van de Gekraagde Roodstaart uit de bus. Dit forse aantal deed bij Sovon de seismografen voor deze soort heftig uitslaan. In het desbetreffende rapport lezen we onder andere: ‘Het talrijke voorkomen is opvallend te noemen. In de directe omgeving van de Biesbosch ontbreekt de Gekraagde Roodstaart immers vrijwel geheel als broedvogel. Al voor 1970 was de soort in het toen nog boomarme gebied goed vertegenwoordigd’.

De Biesbosch

Om inzicht te krijgen hoe het er voorstond met de Gekraagde Roodstaart in de Biesbosch van vóór 1970 kunnen we terecht bij Le Bret (1961). In diens systematische lijst van de in de Biesbosch waargenomen vogelsoorten meldde hij: ‘Broedt in grienden, bij keten en in knotwilgen op de kaden. Ook geregeld bij boerderijen’. Van een op 18 en 19 april 1947 gehouden excursie lezen we: ‘overal, vele zingend’. Hierdoor kunnen we tevens vaststellen dat de soort er in het voorjaar van 1947 vroeg in

het seizoen bij was. En bij een tien jaar later door Lebreton ondernomen tweedaagse Biesboschtocht op 11 en 12 mei 1957 noteerde hij: 'veel in de grienden'.

In dezelfde studie doet Lebreton verslag van zijn bevindingen met betrekking tot de bij zijn Biesboschbezoeken altijd systematisch bijgehouden notities welke broedvogels voorkeur vertoonden voor de stadia waarin de grienden verkeerden. In de Biesbosch van vóór 1970 werden nog veel grienden gehakt (niet alle en het werden er geleidelijk aan minder!), maar zodoende kon hij zogenaamde griendjaarklassen onderscheiden. Jaarklasse 1 wilde zeggen de eerste zomer na het hakken. Jaarklasse 2 de tweede zomer enzovoort. Lebreton kwam tot de conclusie dat onder andere de Gekraagde Roodstaart zich niet eerder als broedvogel in een griend vestigde dan wanneer deze zich in de vierde jaarklasse bevond. Dat ging ook op voor soorten als Zomertortel, Holenduif en Tjiftjaf. Omdat met het hakken van griendhout op het overgrote deel van de Esscheplaat al in 1958 werd gestopt en de systematische broedvogelmonitoring pas 48 jaren nadien aanving, had in 2006 de jaarklasse-nuancering bij het reilen en zeilen van de Gekraagde Roodstaart hier geen praktische waarde meer.

Die omstandigheid speelde nog wel een rol in 1970 bij schrijvers eerste broedvogelonderzoek op de Hoogezandsche Gorzen. De aan de westkant van de Esscheplaat vrijwel hierop aansluitende griendcomplexen 's Gravenhage, Scheveningen en Schiedam (namen die griendwerkers hun werkterrein ooit toedachten) waren voorjaar 1967 gekapt. In 1970 bevond dit griendcomplex zich dus in zijn vierde jaarklasse. Bij dat onderzoek ontbrak de Gekraagde Roodstaart nog ter plekke. Dat is nu, 45 jaar later, wel anders. De gehele Hoogezandsche Gorzen waren in 1970 goed voor acht territoria. Dat waren er twintig in 2010, dus tweeënhalf maal zoveel twintig jaar later.

Gekraagde Roodstaart in pruimenbloesem (schilderij Elwin van der Kolk)

Biotoopvoorkeur

De Gekraagde Roodstaart is een holtebroeder. Gelet op de successie die de voormalige productiegrienden in de Biesbosch en langs het Hollandsch Diep na 1970 doormaakten, staan we er niet van te kijken dat er zich een biotoop vormde dat *Phoenicurus* wel aanstond, althans qua nestelgelegenheid. Immers, de wilgen groeiden uit en vele tuimelden om of braken af, waardoor het aantal holten en spleten legio toenam. Bovendien stoelden de wilgenstobben steeds breder uit, een proces dat ook weer een ruimer aanbod van allerlei holten tot gevolg had... een holtebroedersparadijs dus.

Maar er is wat anders. Bij een recent in Noordwest Zwitserland uitgevoerde studie aan Gekraagde Roodstaarten kwam naar voren dat de soort de beste resultaten boekt in habitats met veel kale bodem en open vegetatie. Dat ging op voor zowel de legselgrootte als het broedsucces. De onderzoeker Nicolas Martinez noemt Gekraagde Roodstaarten 'sit and wait' jagers, omdat ze vanaf zitposten als lage takken naar prooien speuren die zich op de kale grond bevinden en zo hun kostje bij elkaar scharrelen. Martinez signaleert dat door afname van dergelijke habitats het de Gekraagde Roodstaart

geenszins voor de wind gaat, hetgeen trouwens volgens hem ook zou gelden voor een soort als de Hop en andere.

Met het habitat van de Biesbosch en de grienden langs het Hollandsch Diep voor ogen, keek ik van de resultaten van die studie op. Want hoe dan ook, deze bezitten zeker geen kale bodem. Dat was vóór 1970 al niet het geval en anno 2015 helemaal niet. Integendeel, al na half mei is het al een worsteling om door de dichte, tot de knieën reikende vegetatie te komen en twee maanden later is dat een onmogelijkheid, omdat deze dan tot gordelhoogte reikt. Als gevolg van omgetuimelde wilgen bieden de voormalige grienden weliswaar wel open ruimten, maar van een kale bodem is geen sprake.

Bij de opsomming van de in de laatste broedvogelatlas door de Gekraagde Roodstaart geprefereerde biotopen in Nederland rolt een gevarieerd broedhabitat uit: open grove dennenbossen, dichtgroeïende heidevelden en verder een hele reeks andere, tot villawijken toe. En ook uitgegroeide grienden, waarbij met name de Biesbosch aan bod komt. Met 45 pagina's tekst biedt het befaamde *Handbuch der Vogel Mitteleuropas* welhaast een monografie over de Gartenrotschwanz. De opsomming in die studie van vastgestelde broedbiotopen stemt aardig overheen met die in de laatste broedvogelatlas, maar legt evenmin de nadruk op de in Zwitserland gesignaleerde voorkeur voor kale bodem.

Na het lezen van de studie van Martinez in *Bird Study* ging de zaak me bezighouden. Toegeven, deze onderzoeker signaleert dat de Gekraagde Roodstaart in het 'kale bodem habitat' tot de beste broedprestaties komt en niet dat de soort andere biotopen mijdt. Maar ook in de dichte griendjungle van de Biesbosch en langs het Hollandsch Diep was er de afgelopen decennia een opmerkelijke populatiegroei, hetgeen erop wijst dat ze het in dat biotoop voor de wind gaat.

Zomer 2013 en 2014 heb ik op de Hoogezandsche Gorzen met nadruk gekeken of de Gekraagde Roodstaarten binnen dat biotoop een locatievoorkeur vertoonden. Immers, na de in 2008 afgeronde zandsuppletie wordt de hele oeverstrook met daarin de eendenkooi, het Van Rijbos en de oostelijke griencomplexen begrensd door een brede open strook met daarin kale en/of schaars begroeide terreindelen. Denkbaar zou zijn dat de rond twintig paren Gekraagde Roodstaarten voor hun territoria een voorkeur zouden vertonen voor de buitenrand van de drie broedgelegenheid biedende boscomplexen. Dat leek inderdaad het geval, maar ik ben er nog niet klaar mee. Dus het bekende adagium 'meer onderzoek is nodig' gaat ook hier op. Wanneer het Esscheplaat-monitoring team zomer 2015 weer aan de slag gaat, hebben de dames en heren wellicht gelegenheid ook daar eens na te gaan of de Gekraagde Roodstaarten voor hun territoriumkeuze een bepaalde gebiedsvoorkeur vertonen. En dat geldt trouwens ook voor alle Gekraagde Roodstaarten in onze streek. Het is een fijne soort die ik iedere vogelaar overvloedig toewens.

Literatuur

Glutz von Blotzheim, Urs N. 188. *Handbuch der Vogel Mitteleuropas. Band 11/I Passeriformes (2. Teil). Turdidae.* Aula-Verlag Wiesbaden.

Korbijn, M., Ouweneel, G.L. & Westerlaken, H. 2011. *Veertig jaar broedvogelmonitoring Hoogezandsche Gorzen. Het Vogeljaar 59: 242-251.*

Lebret, T. 1961. 1961. *De vogelbevolking van de Biesbosch in de loop van het jaar.* In C.J. Verhey: *De Biesbosch, land van het levende water.* W.J. Thieme & Cie. Zutphen.

Martinez, N. 2012. *Sparse vegetation predicts clutch size in Common Redstarts.* *Bird Study* 59: 315-319.

Ouweneel, G.L. 1990. *De ontwikkeling van een voormalige getijdengriend langs het Hollandsch Diep.* *De Levende Natuur* 91: 210-215.

Ouweneel, G.L. 2008. *De Hoogezandsche Gorzen 'opgeleverd'. Betekent Deltanatuur in feite Deltavertier?* *Sterna* 53: 44-47.

Slaterus R., de Boer V. & Muusse T. 2011. *Broedvogels van nationaal Park de Biesbosch in 2010.* *SOVON-inventarisatierapport 2011/08. SOVON Vogelonderzoek Nederland. Nijmegen.*

Teixeira, R.M. 2000. *Gekraagde Roodstaart Phoenicurus phoenicurus pp. 350-351 in: Sovon Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Historisch Museum, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden.*

Portugese Kuifeend met 'neuszadel' overwintert op de Dordtse Kil

Frank van Gessele

Op 20 januari j.l. merkte ik op de Dordtse Kil een Kuifeend op met een (gedeeltelijk) rode snavel (!). Later veronderstelde ik dat ie misschien een stuk plastic opgedoken had.

Ik nam foto's en voerde de vogel in op Waarneming.NL.

Hierop kreeg ik commentaar dat het vermoedelijk een neusring betrof.

Op 9 februari trof ik de vogel weer aan op dezelfde plaats en ik was nu in staat scherpere foto's te maken. Op de ring was de markering S1 zichtbaar. Ik voerde de waarneming nog eens in, nu voorzien van de scherpere foto's (foto onder). Spoedig kreeg ik via via de contactgegevens van de ringer, David Rodriguez uit Portugal.

Ik stuurde hem de nodige info, voorzien van de foto's en dezelfde dag nog kreeg ik het volgende bericht terug:

De Kuifeend 'S1 red' werd als juveniel mannetje geringd met een zog. neuszadel in S. Jacinto Dunes Nature Reserva (Midden Portugal) op 14-01-2007, op 1598 km van 's-Gravendeel. Zijn gewicht bedroeg 816 gr en de vleugellengte bedroeg 205 mm (foto rechts).

De vogel werd vervolgens teruggezien tot 2-2-2007 en ook in het jaar daarop van 24-01-2008 tot 11-02-2008 te S. Jacinto. Op 26-12-2008 werd de Kuifeend gespot in de Lepelaarsplassen (Richard Houtman) en van 26-01-2009 tot 21-02-2009 en van 21-01-2011 tot 02-02-2011 werd hij wederom waargenomen in S. Jacinto.

Een andere Kuifeend, voorzien van het neuszadel 'U1red' (vermoedelijk tegelijk geringd met 'S1 red') werd verschillende jaren in London teruggezien. Ook deze vogel keerde diverse malen weer terug naar S. Jacinto .

Tenslotte deelde David Rodriguez nog mee dat de zadels normaalgesproken een levensduur hebben van ca. 5 jaar. Een Wilde eend met een dergelijk zadel leeft er echter al 10 jaar mee!

Verdere info op de website van David Rodriguez <http://www.pt-ducks.com>

Kuifeend 'S1 red' in de Dordtse Kil op 09-02-2015

De traditionele Delta Excursie van 2015 weer een groot succes!

Marianne van der Waal

Op zaterdagmorgen 3 januari 2015 waren er 18 vogelaars die de slechte weersvoorspellingen aan hun laars laptten en met elkaar richting Delta vertrokken.

Martin en Han Benard hadden een mooie route uitgedacht, die ons vooral 's morgens op voor velen totaal onbekend terrein bracht. Vorig jaar verbleven we een groot deel van de dag op Goeree, dit jaar lag het accent op Schouwen-Duiveland.

Waren we vooraf nog bang dat door het mindere weer de oogst aan soorten niet zo groot zou zijn, het tegendeel was waar! Er werden in totaal 94 soorten gezien, waaronder hele mooie! We waren nog maar kort op weg toen we eerst 1 en even later 2 Zeearenden op een prooi zagen zitten. Door de Zwarte Kraaien die erbij liepen zag je extra goed hoe groot ze waren.

Vier soorten Zwanen werden gescoord: Kleine-, Wilde-, Knobbel en Zwarte Zwanen. Ook IJseend, Zwarte Zee-eend, Roodkeelduiker, Geoorde Fuut en Kuifduiker konden op de lijst gezet worden. Het plan was om tegen enen een hapje te gaan eten, maar het viel niet mee om iedereen de auto in te krijgen. Er was een Zwarte Zeekoet gesignaleerd en daar moest naar gezocht worden. Hij liet zich helaas niet zien.

Kleine Zwanen (Joop van den Berg)

Na een hartige hap ging het richting plan Tureluur, altijd weer een prachtig gebied. Onderweg zagen we nog een Smelleken in een boom. Een groep van zo'n 15 Grote Sterns die op de Grevelingen overwinteren was een mooie uitsmijter. Het weer werd slechter en door de regen verslechterde ook het zicht. Gelukkig was de Heerenkeet dichtbij en er werd besloten dat het tijd was voor een opwarmertje. Er werd geïmproviseerd op het nieuwe jaar en iedereen was het er over eens dat het een geslaagde dag was.

Randje bloemen redt vogels niet

Gerard Ouweneel

Deze kop in de wetenschapsbijlage van NRC-Handelsblad van vrijdag 9 januari jl. zal menigeen in onze streek zijn opgevallen. Want ook, of misschien wel juist ook in de Hoeksche Waard, fleuren veel 'randjes bloemen' de akkers op. Omdat die bloemenrandjes onze weidevogels wel zouden redden, kwam destijds het agrarisch natuurbeheer van de grond, een beleidsmaatregel waaraan jaarlijks 80 miljoen euro wordt uitgegeven. Boeren die de stroken langs hun akkers zouden inzaaien met bloemen en grassen kregen van de overheid een subsidie die kan oplopen tot Euro 2150.— voor elke hectare ingezaaide akkerrand.

Biologe Marije Kuiper promoveerde aan de Universiteit van Wageningen met een proefschrift waarin ze het idee ontzenuwt dat de vogels van die akkerranden profijt hebben. Haar onderzoek voerde ze uit in Noordoost Groningen, waarbij ze vooral aandacht schonk aan de gang van zaken bij de Veldleeuwerik, een soort waarvan de populatie in dit lande rond 1970 nog 750.000 tot 1,1 miljoen broedparen omvatte en nu rond de 60.000 stuks. Veldleeuweriken foerageerden wel in die akkerranden, mits deze voldoende breed zijn en die randen zich op minder dan 100 meter van het nest bevinden. Onlangs viel elders te lezen dat in Noordoost Groningen ook Blauwe Kiekendieven baat hebben bij brede akkerranden. Van deze als broedvogel op het punt van verdwijnen staande roofvogel hebben zich recent enkele paren gevestigd in de akkers van Noordoost Groningen. Waargenomen is dat ze boven die brede akkerranden jagen.

Om de Veldleeuwerik als broedvogel van akkerland te behouden houdt de biologe een pleidooi voor de verbouw van luzerne. Als broedhabitat prefereren leeuweriken velden met lage vegetatie, een kwaliteit die recent geogste luzerneakkers bieden, waarbij ze signaleert dat luzerneakkers slechts twee tot driemaal per zomer worden geoogst. Ook in de Hoeksche Waard zien we meer verbouw van luzerne, maar naar mijn bevindingen ligt de oogstintensiteit hier hoger. Dat kan natuurlijk aan het temperatuurverschil tussen Zuidwest Nederland en Groningen liggen. Bekend is dat bij de luzerneoogst veel dieren omkomen, zelfs zoveel dat het voorkomt dat partijen worden afgekeurd.

Oorzaak dood ganzen in Groot Koninkrijk raadsel

Gerard Ouweneel

Op zaterdag 31 januari j.l. ontdekte agent van Zuilen van de dierenpolitie in 's Gravendeel langs de Gorsdijk van Groot Koninkrijk een dode Brandgans. Verderop lag er nog eentje. Toen hij nauwkeuriger keek ontdekte hij dat er, verspreid, vele tientallen lagen, het meest Brandganzen maar ook een paar Grauwe. Al bij al kwam hij uit op circa 45 dode exemplaren over ongeveer een kilometer lengte en enkele tientallen meters diep Groot Koninkrijk in. De dierenambulance werd er bijgehaald, waarna er 11 stuks een nader onderzoek kregen. Er was geen spoor van schotwonden, maar de aanwezigheid van botbreuken was niet uit te sluiten. Hoewel er geen levende ganzen te zien waren, waren er aanwijzingen dat niet alle ganzen tegelijkertijd omgekomen waren, maar dat enkele wat later aan opgelopen verwondingen stierven. Toen het nieuws zich verspreidde vertelde een collega van Van Zuilen dat er ook in Dordrecht dode ganzen waren gevonden.

Twee dagen voor de vondst trok er een zwaar onweer over het oosten van de Hoeksche Waard en Dordrecht. Bij de politie en het ambulancepersoneel rees het vermoeden dat de ganzen, overvallen door heftige onweer, in paniek waren geraakt, waarna ze een snelle en daardoor fataal aflopende landing hadden uitgevoerd.

Die conclusie is best mogelijk of zelfs waarschijnlijk. Maar ook is blikseminslag in een ganzengroep niet helemaal uit te sluiten. Deze optie kwam ook naar voren toen in 2003 bij Sommelsdijk op Overflakkee op een akker circa 100 dode ganzen werden gevonden. Nog niet lang geleden kreeg ik bericht dat in Het Land van Essche tenminste tien dode Brandganzen waren gevonden. Van die vogels viel de doodsoorzaak evenmin vast te stellen.

Alterra in Wageningen toonde zich nieuwsgierig naar het 's Gravendeelse ganzendrama. Ganzenspecialist Gerard Muskens sloot blikseminslag als doodoorzaak niet helemaal uit.

Bijzondere vogelsoorten in de Hoekse Waard 2014

Menno Korbijn

Hierbij een overzicht van de meest in het oog springende zaken over 2014.

Een groepje van 3 Wilde Zwanen was in het begin van het jaar nog aanwezig in de Mookhoekpolder, rond dezelfde periode was er ook 1 ex. te zien in de Eendragtspolder.

In december werden er verspreid nog wat overtrekkende groepjes gezien.

Kleine Zwanen werden bijna allemaal overtrekkend gezien met de meeste waarnemingen vanaf oktober en alleen in de APL Polder werden een aantal keer Kleine Zwanen aan de grond gezien.

De Dwergganzen verschenen onverwacht weer op 4 februari in het Oudeland na een uitstapje naar Petten waar ze zo rond half december 2013 naar toe waren gegaan met 30 stuks tegelijk en dat was gelijk 1 van de hogere aantallen voor 2014. Alleen op 19 november en 23 oktober werd er 1 meer geteld. (AvdL, LvdL)

De enige Krooneend voor 2014 was van 4/10 (JLe) t/m 2/11 aanwezig in de APL polder.

Roerdompen zijn in het voorjaar bij een bezoek aan Tiengemeten eigenlijk niet te missen, maar in het afgelopen jaar waren er nog wel meer plekken waar Roerdompen regelmatig te zien of te horen waren in de broedtijd o.a. de Tiendgorzen en de Buttervlietpolder.

Daarnaast ook nog een aantal winterwaarnemingen vanaf de Korendijkse Slikken.

Een Kwak werd op 29/04 ontdekt bij de Borrekeken (KvdB) en was hier in elk geval t/m 03/05 te zien.

Ook bij Strijensas werd vanaf eind mei en begin juni regelmatig een eveneens onvolwassen Kwak opgemerkt.

2014 was landelijk een heel goed jaar voor Koereigers en dat was ook in de Hoekse Waard goed te merken. De 1^e verscheen in het Oudeland op 25/05 (BBa) maar was de dag erna vertrokken, de volgende zat ook weer in het Oudeland op 16/06 precies bij de opening van het maaiseizoen, waarbij de vraag rijst of je ze dan makkelijker vindt op de kale grasvelden of dat ze dan gewoon op het extra voedselaanbod afkomen. In deze periode werden Koereigers vaak gezien op weilanden zonder vee, maar op de gemaakte foto's werd opvallend vaak een muis door de Koereigers naar binnen gewerkt,

die op die manier ongetwijfeld ook nog profiteerden van het uitzonderlijk goede muizenjaar. Tot en met begin augustus werden er steeds 1 tot 2 Koereigers in het Oudeland gezien, maar de volgende golf zat er al weer aan te komen. Op 27 oktober werden er maar liefst 4 tegelijk gezien op het bruggetje van de Tiendgorzen (JvdR) en in deze omgeving bleef er tot het einde van het jaar minimaal 1 Koereiger aanwezig.

Koereiger (Karin van de Berg)

Leuk was een overwinterende Purperreiger op de Korendijkse Slikken die in januari en februari present was.

De enige Zwarte Ooievaars werden kortstondig cirkelend boven de Korendijkse Slikken gezien op 27/08 (CdN).

Net als bij Koereigers was 2014 landelijk een goed jaar voor Zwarte Ibis en werd ook in de HW gezien voor het eerst op 09/04 (AvdL, LvdL) in het Groot Koninkrijk en pendelde wat heen en weer tussen dit gebied en de kreken in Bonaventura Noord en was toch vaak wat lastig te vinden. Op 22/04 werd de vogel voor het laatst gezien in de plas bij Polder de Mijl.

Zwarte Ibis (Karin van de Berg)

Zou er een verkiezing worden gehouden worden voor de mooiste vogelbeleving van 2014 in de Hoekse Waard dan kan er eigenlijk maar één winnaar uit de bus komen: de Vale Gieren van de Korendijkse Slikken op 6 en 7 juni.

Het begon op vrijdagavond 6 juni toen Bryan Rietveld 6 Vale Gieren over zag vliegen in de Eendragtspolder en hij snel Bart Huijzers waarschuwde die het nieuws verder rondzond via de tegenwoordig gebruikelijke middelen. Op die manier konden de eerste vogelaars al in de avond 2 Vale Gieren zien vanaf de Lange Eendrachtsweg . Onwetend nog van wat er de dag erna zou gebeuren en hoeveel er nu precies in de omgeving zaten.

In de ochtend waren er al flink wat vogelaars te vinden in de omgeving en toen bleek dat er behalve de 2 vogels van de Lange Eendrachtsweg een groter aantal te zien was op de Korendijkse Slikken, zodat de totale groep Gieren uit minstens 15 en misschien wel 16 vogels bestond. (aantal van 16 is inmiddels geaccepteerd door CDNA) Rond een uur of 12 begonnen de meeste Vale Gieren te thermieken wat natuurlijk een onvergetelijk gezicht was om mee te maken. Om 4 uur in de middag vertrokken de laatste 2 vogels uit het gebied en er waren die middag voor en na die tijd waarnemingen van overvliegende Vale Gieren op andere plekken in de Hoekse Waard.

Geen maand zonder Zeearenden in 2014, met zoals altijd het overgrote deel van de waarnemingen van de zuidkant van de Hoekse Waard, en aan het einde van het jaar waren er soms wel 3 tegelijk te zien op de Korendijkse Slikken.

Met 5 meldingen van Rode Wouwen in 2014 verdeeld over 2 in het voorjaar en 3 in het najaar blijkt dat het altijd nog wel een behoorlijke toevalstreffer is om er 1 te zien.

Zwarte Wouwen werden in vergelijkbare aantallen waargenomen waarvan zoals bij deze soort gebruikelijk de meeste in het voorjaar waaronder één voorzien van fraaie foto's in polder Oude Korendijk (17/05 BHu/GHu).

Twee onvolwassen Ruigpootbuizerds waren vanaf 02/11 aanwezig in het Oudeland van Strijen (ALe) en bijzonder plaatstrouw. Meestal was de Vlaamse weg inrijden voldoende om er minimaal 1 te zien te krijgen. Beiden bleven tot ver in het nieuwe jaar nog aanwezig.

Een Grijs Wouw vloog op 17/10 over de trektelpost in de Buttervlietpolder, de daar aanwezige tellers toch wel verbaasd achterlatend.

Naast de Vale Gieren was er nog een hele spectaculaire waarneming op de Korendijkse Slikken, op 26/11 werd hier een groep van 65 Kraanvogels gezien. (wrn.nl)

Waarschijnlijk gaat het om de grootste groep ooit aan de grond in de Hoekse Waard.

Op 21/11 werd nog een klein groepje gezien bij Strijensas (JVe), daarnaast nog een voorjaarswaarneming van een solo overtrekkende Kraanvogel op Tiengemetten. (wrn.nl)

Steltkluten waren ook dit jaar weer aanwezig al moest je er eigenlijk voor naar Tiengemetten, alleen op 27 april werden er op andere plekken ook Steltkluten gezien: 1 bij Polder de Mijl (AdT) en 2 stuks in de APL. (DvH)

Extra leuk was dat er dit jaar ook eens jonge Steltkluten werden gezien op Tiengemetten.

Op 26 augustus was het heel de dag bijzonder slecht weer met eigenlijk heel de dag regen wat er wel voor zorgde dat op die dag op veel plekken in Nederland op dat moment overtrekkende Morinelplevieren aan de grond kwamen en de dag erna was het raak in de Hoekse Waard, één vogel werd dichtbij overvliegend gezien in Polder de Oude Klem (JVe).

Een Poelruiter was op 11/07 aanwezig op Tiengemetten (HWe).

Een Grauwe Franjepoot werd eveneens op Tiengemetten waargenomen (07/05 MKo).

Een Witvleugelstern werd op (alweer) Tiengemetten gezien (14/07 MPr) en deze soort had net als bij de Koereiger en Zwarte Ibis landelijk een goed jaar achter de rug.

En dit verhaal gaat ook weer op voor de Velduil waar we in 2014 zeven waarnemingen voor hadden in de HW waar we het in de meeste jaren moeten doen met één tot drie meldingen. Dit had natuurlijk alles te maken met de eerder genoemde muizenplaag waarvan ook Ransuil en Kerkuil profiteerden. In 2014 werden twee Draaihalzen gevonden waarvan er één wel heel erg mooi gezien werd in een tuin in Oud Beijerland (05/09 RPo) met ook nog eens mooie foto's.

Een schelle rauwe musroep van een Grote Pieper is een geluid waar je altijd stiekem op hoopt in de herfst en werd dit jaar o.a. overtrekkend gezien in Maasdam (28/09) SEI.

Beflijsters werden weer gezien op de traditionele plekken in het voorjaar en in het najaar was de herfsttrek wat beter te zien dan in de meeste jaren gebruikelijk is met bijvoorbeeld 12 stuks op 15/10 op de trektelpost Zuidpunt Hoekse Waard wat net geen telpostrecord betekende.

Bladkoningen zijn in de herfst in Nederland steeds gewoner aan het worden en worden ook lang niet allemaal aan de kust gezien, met ook in de HW een aantal waarnemingen bijvoorbeeld 29/09 Goudswaard (BHU) en 04/10 op de Tiendgorzen (MPr/BLu).

Waarmee het aantal waargenomen Bladkoningen het aantal Bonte Vliegenvangers overtreft, hiervan werd er maar 1 van gezien op 21/04 bij het griendje van de Geertruida-Agatha polder. (ERe)

Een Klapekster was na een winter te hebben overgeslagen te hebben toch weer aanwezig op de Korendijkse Slikken voor het eerst op 17/10 (MPr) en bleef in elk geval tot aan het einde van het jaar aanwezig.

Erg leuk was de waarneming van een Bonte Kraai op 23/10 (HBe) gezien in de polder bij de Oud Beijerlandse Lange Weg en als we even terugkijken in de database van HW-waarneming.nl blijkt dat dit de eerste (ingevoerde) waarneming weer is sinds 10 jaar, wat natuurlijk veel zegt over de zeldzaamheid van deze soort de laatste jaren.

Een Roodmus was precies een dag aanwezig op de Oudendijk bij Strijen (01/06 JVe), daarnaast werden er ook Roodmussen waargenomen op Tiengemetten (o.a. op 03/06 en 28/06) door de SOVON-tellers aldaar. Een groepje van 4 Sneeuwgorzen verbleef in een akkerrand in de Eendragtspolder op 07/11 (RvB) en IJsgorzen werden gezien in Polder Raepshille op 05/01 (MKo) en 31/10 (HWe).

Een Geelgors aan de grond is toch wel een buitenkansje en was te zien bij jachthaven de Put op 5 en 6 november (HBe).

Hierbij wil ik iedereen bedanken voor het doorgeven van waarnemingen.

Verslag roofvogeltelling januari 2015

Peter de Barse

Allereerst weer hartelijke dank voor jullie veldwerk om onze Hoeksche Waard voor de 31ste keer helemaal uit te pluizen op aanwezige roofvogels. Hierdoor is inmiddels een indrukwekkende reeks (zie bijlage) ontstaan waarbij je per soort kan zien hoe de stand van de roofvogels, na het verbod op gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen, zich positief en vrij snel heeft hersteld.

Was tijdens het eerste telweekend van 10 januari het weer met een harde wind verre van optimaal, een week later bestempelden de tellers het weer als 'uitstekend'!

Hoe ondenkbaar is het nu dat in de totale Hoeksche Waard slechts 35 **Buizerds** (1986) te vinden waren! In 1995 ging de teller over de 100 om vanaf 1998 (pas 17 jaar geleden!) niet meer onder de 200 exemplaren te eindigen met een absoluut record van 388 in 2012. Weersomstandigheden en het aanbod van voedsel laten wisselende aantallen zien, maar de buizerd is gelukkig een algemene verschijning geworden. De **242** van dit jaar passen prima in de reeks van afgelopen 17 jaar. Henk van Noordwijk gaf aan dat door de harde wind alle buizerd op de grond zaten. Dit fenomeen is ook opgemerkt in het roofvogelverslag van Voorne-Putten.

Hoe mooi te vermelden dat er afgelopen winter liefst **2 Ruigpootbuizerds** langdurig het Oudeland van Strijen als ideaal overwinteringsgebied hadden uitgekozen, tot veel plezier van vele werkgoepleden, maar ook van vogelaars uit verre streken. Zo ook in de telperiode. Op waarneming.nl kun je het verloop zien. Op 11 februari is voor het laatst nog één exemplaar gezien. Zoals uit het meerjarenoverzicht blijkt is de ruigpootbuizerd geen vaste attractie.

Werd de **Zeearend** in het verleden niet jaarlijks waargenomen, vanaf 2010 is deze gigant een zekerheid met maar liefst **4** exemplaren in 2015. Twee op de Korendijksche Slikken, één op Tiengemeten en gelukkig mocht Oost ook meegenieten van een exemplaar. De inmiddels op meerdere plekken broedende zeearend waaronder de Biesbosch vullen de ook toegenomen overwinterraars mooi aan. Hoe zal de telling er over tien jaar uit zien? Op Voorne-Putten vindt sinds 1999 ook integraal een roofvogeltelling plaats in dezelfde periode. Slechts 2 maal is daar een zeearend waargenomen. Boffen wij dat de zeearend hier voldoende goede foerageerplekken heeft gevonden om de winter door te brengen.

Het is bekend dat de **Bruine Kiekendief** geen algemene wintergast is. Toch zijn er traditioneel in het westelijk deel weer **5** waargenomen. Normaal zitten er meer op Tiengemeten (nu slechts één). Die hebben hun jachtterrein verplaatst naar de Korendijksche Slikken (3 vr). Zal het massa toerisme op het eiland er mee te maken hebben? Want het is toch een behoorlijke tijd geleden dat er zo weinig roofvogels (in totaal 11) zijn waargenomen op dit 'natuur' eiland!

De **Blauwe Kiekendief** neemt helaas steeds verder af. Werden er begin deze eeuw (klinkt als lang geleden, maar dat valt natuurlijk reuze mee) minimaal 10 exemplaren gezien, nu blijft de teller steken op slechts **3** exemplaren, een triest dieptepunt. Het heeft ongetwijfeld te maken met het verdwijnen van de blauwe kiek als broedvogel op de Waddeneilanden. Ik herinner mij de voorjaarsvakanties op Terschelling in de jaren 90 waar ik wel elk uur een blauwe kiek tegen kwam.

Wie waren de gelukkigen onder ons om er nog eentje te zien? Henk van Noordwijk zag een vrouwtje laag overvliegen bij Kuipersveer en Gert Huijzers zag boven 'zijn' Korendijksche Slikken een man en een vrouw.

Sinds 1983 zijn er altijd blauwe kieken gezien. Ik vrees dat het eerste jaar zonder deze prachtige soort niet ver voor ons ligt. Natuurlijk hoop ik dat deze voorspelling niet uitkomt. Op Voorne-Putten dezelfde tendens. Daar in drie jaar tijd een terugval van 15 exemplaren naar slechts één exemplaar in 2015.

Wie wordt niet opgewonden van de altijd onverwachte ontmoeting met het **Smelleken**. Dit jaar weinig reden tot opwindning, want er zijn er geen gezien! Dit betekent niet dat ze er niet waren, want het is een lastige soort en als die bij harde wind ergens achter een grote kluit zich schuil houdt is de kans dat je

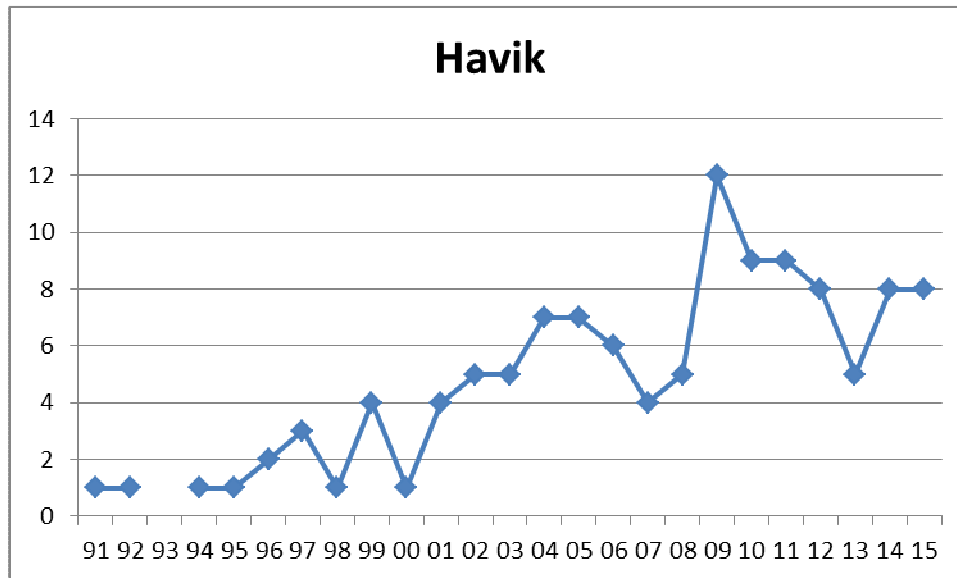
oog er opvalt te verwaarlozen. Het is de zesde maal in die 31 jaar tellen dat we het zonder het smelleken moesten doen.

De Torenvalk. Op het vaste land een verdubbeling ten opzichte van verleden jaar (in 2015 62 exemplaren). Dit heeft natuurlijk te maken met de rijke muizenstand. In de tabel kun je zien dat de aantallen behoorlijk kunnen fluctueren. Zijn de omstandigheden gunstig, dan zijn ze er ook. Ook hier zie je een afname op Tiengemeten tot slechts twee exemplaren.

De Torenvalk had een redelijk goed jaar (foto: Han Benard)

Meten is weten. Zo kun je zien dat de **Havik** na een forse toename stabiliseert met **8** exemplaren en dat past in de reeks van de afgelopen jaren. Ook hier valt Tiengemeten in negatieve zin op: na vier jaar geen havik aangetroffen.

*25 jaar Havik in de Hoeksche Waard tijdens de winterroofvogeltelling.
Vóór 1991 werd er nooit een Havik waargenomen in de telling.*

Exact hetzelfde geldt voor de **Slechtvalk**. Met **7** exemplaren heel stabiel, maar sinds 2007 voor het eerst geen slechtvalk op Tiengemeten. Han Benard had zelfs al twee baltsende exemplaren tijdens de telling gezien!

Tenslotte de **Sperwer**. Die zie je eigenlijk alleen bij actief gedrag. Met **10** exemplaren dit jaar aan de lage kant, maar de harde wind in het eerste weekend heeft daar ongetwijfeld mee te maken. Als je er dan twee vlak achter elkaar langs ziet scheren, zoals Martin Benard op het telformulier vermeld heeft, geeft dat een roofvogeltelling wel wat extra's!

Het is overigens voor het verslag altijd fijn om te putten uit bijgeschreven opmerkingen op de telformulieren. Gerard Ouweneel en Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen, die horen onlosmakelijk bij elkaar. Gerard kon zijn frustratie op het formulier kwijt: 'Het feit dat er veel bommen zijn gerooid gaat zich wreken!' De dikte van het uitroepteken zegt alles!

Sjoerd en Freek werden nog verrast door twee Witgatjes. Die bijvangsten maken een telling extra leuk.

Zelf heb ik met Natascha, Eef en Dick de Esscheplaat willen tellen. Zulk hoog water hadden we niet eerder gezien. Bij de brug die toegang tot de plaat geeft hield het op. De vlakte tussen de Zeehonden- en Esscheplaat was omgetoverd tot een meer, landschappelijk erg mooi. Ook de lichtopstand bij Strijensas was onbereikbaar geworden. Heel spectaculair en daardoor kwamen we aan de rand van de Zeehondenplaat oog in oog met vier voor het hoogwater gevluchte reeën, waaronder een reebok. Daar doe je het toch voor!

Het overzicht van de complete telling per atlasblok is opgenomen als bijlage A, tabel 1.

De 30-jarige historie van de wintertelling van roofvogels kunt u vinden in tabel 2 van bijlage A.

Jaarverslag vogelwerkgroep HWL 2014

Marianne van der Waal en Peter de Barse

De vogelwerkgroep van het HWL is een groep met ruim 90, veelal actieve vrijwilligers! Om te voorkomen dat het verslag een monotone opsomming wordt van plaatsgevonden werkzaamheden en daarbij behorende getallen kiezen wij voor een meer beschrijvende vorm waarbij wij zeker geen volledigheid nastreven.

Laten we eens beginnen met ons eigen blad 'In Vogelvlucht' dat tweejaarlijks tijdens de vogelwerkgroep bijeenkomsten in Klein Profijt door de gebroeders Benard fysiek wordt uitgereikt aan een select gezelschap. De anderen moeten het doen met een digitale versie om kosten te besparen en dat is natuurlijk voor een natuurclub een goede zaak. Elke keer weten Han en Martin de vogelwerkgroepleden te enthousiasmeren voor het schrijven van allerlei artikelen. Het blad wordt voorzien van prachtige kleurenfoto's en geeft eigenlijk perfect weer wat er zo allemaal gebeurt binnen de VWG. Een jaarverslag is eigenlijk overbodig. De bladen liggen namelijk ter inzage in Klein Profijt.

Natuurlijk vinden er allerlei vogelinventarisaties plaats in alle seizoenen en in alle hoeken van de Hoekschewaard. De data gaan naar o.a. Sovon en de Provincie, maar ook voor het HWL is het zinvol om te volgen wat er gebeurt. Meten is weten en dat geeft betrouwbare informatie op om vogels en/of de biotopen te kunnen beschermen. Al jaren worden alle roofvogels in de winter geteld en in de zomer zijn de huis- en oeverzwaluwen allemaal aan de beurt. Geen vleugel wordt overgeslagen. Dat geeft heel goed inzicht in een lange, lange reeks van jaren.

In 2014 was het tweede van de drie teljaren van het zogenaamde 'Atalsproject', waar in zomer en winter alle vogels volgens vaste systematiek worden geteld. Het laatste vacante atlasblok in de HW is in 2014 geadopteerd, want het kan natuurlijk niet zo zijn dat er een witte vlek in ons gebied zichtbaar wordt in de door Sovon uit te brengen vogelatlas. Fijn dat iedereen veel tijd steekt om het vogelleven anno nu in kaart te brengen, wat een schat aan data oplevert om te vergelijken met soortgelijke projecten in het verleden.

De trektelpost in het najaar aan het Hollandsch Diep, altijd bemand door Menno Korbijn, is inmiddels een begrip en op Trekellen.nl onder 'Zuidpunt Hoekschewaard' kunt u teruglezen wat daar niet allemaal gezien is, soms echt spectaculair. De trek van vogels wordt daarmee heel tastbaar.

*Drukte op de
telpost, daags na
de Grijsse Wouw.*

Een groep zorgt goed voor de uilen in onze waard, o.a. door nestkasten te bouwen en te plaatsen, te onderhouden en de jongen te ringen. Door het uitzonderlijk goede muizen jaar zijn in 2014 meer dan 100 kerkuilen geringd en dat is echt bijna onvoorstelbaar!

Verschillende leden van de vogelwerkgroep zijn ook natuurgids en zorgen ervoor dat deelnemers aan excursies worden geïnformeerd over de vogels van onze waard.

Er zijn twee subgroepen binnen de vogelwerkgroep. De weidevogelwerkgroep onder niet aflatende energieke leiding van Dick van Houwelingen zorgt ervoor dat de kwetsbare weidevogels nog kansen maken. Helaas moet de groep constateren dat de populatie verder afneemt. Verwezen wordt naar het jaarverslag van de weidevogelwerkgroep.

De tweede groep is al even fanatiek onder leiding van Martin Mollet en houdt het roofvogelbestand exact bij. Klimpartijen naar de nesten leveren belangrijke gegevens op over het aantal en de vitaliteit van de jongen. Verwezen wordt naar het jaarverslag van de roofvogelwerkgroep.

En natuurlijk letten al die vogelaars op wat er zo aan bijzonderheden voorbij komt. De 16 prachtige valse gieren die op 6 en 7 juni op de Korendijksche slikken verbleven leverden spectaculaire beelden op. Echte krenten in de pap en goed gedocumenteerd in het oktobernummer van In Vogelvlucht.

Jaarlijkse Delta excursie op de eerste zaterdag in januari (Han Benard)

Ook aan de sociale binding wordt gedacht. Op de eerste zaterdag van het jaar trekken de vogelwerkgroepleden de Delta in om samen in ontspannende sfeer te genieten van de wintervogels. Natuurlijk wordt er dan ergens lekker gegeten en gedronken. In het voor- en najaar komt de gehele vogelwerkgroep bij elkaar in Klein Profijt en daar is altijd zoveel te vertellen door de leden (omdat er zoveel gebeurt) dat het altijd uitloopt. Toch is er dan altijd tijd over om onder genot van een drankje bij te praten. Henk Bunjes is onze vaste man die al jaren ervoor zorgt dat niemand iets tekort komt! En dan zijn er de regelmatige informele bijeenkomsten, bijvoorbeeld als er ergens een bijzondere vogel is gespot! Binnen de diverse telgroepen wordt ook gezorgd dat naast de ornithologische inspanningen tijd over is voor veel gezelligheid.

Rest ons iedereen weer te bedanken voor het vele werk dat is verricht in altijd goede harmonie. Het coördineren gaat eigenlijk vanzelf door de grote betrokkenheid van een ieder.

Verschenen: “Een aangename onrust” door Gerard Ouweneel

Martin Benard

Na eerdere uitgaven als ‘Vlerkenstreken’, ‘Vogelvrij’ (zie recensie in In Vogelvlucht nr. 23) en ‘Voor vogels de wereld rond’, verscheen begin dit jaar een nieuwe bundel verhalen door onze topauteur en bekendste vogelaar Gerard Ouweneel. Niet alleen zijn reislust is spreekwoordelijk, maar ook zijn schrijflust. Beiden getuigen van ‘een aangename onrust’. In het eerste geval om zoveel mogelijk vogels te ‘beleven’ en in het tweede om daarvan zoveel mogelijk verslag te doen.

Maar liefst 84 verhalen met anekdotes, verlangens, meningen en belevenissen zijn gebundeld in deze nieuwe uitgave. Vele tientallen daarvan spelen zich af in onze streek, waardoor dit boek voor leden van de VWG Hoeksche Waard een extra dimensie krijgt. Onze ‘eigen’ gebieden, vogels en vogelaars komen immers nadrukkelijk in beeld. Maar natuurlijk neemt Gerard ons ook weer mee naar andere delen van de wereld, waardoor een veelkleurig pallet aan verhalen is ontstaan. Met zijn karakteristieke en onmiskenbare schrijfstijl weet Gerard ons telkens weer in gedachten mee te nemen op pad. Bij ieder verhaal is het even heerlijk wegdromen naar buiten. Sommige verhalen verschenen reeds in eerdere uitgaven van dit blad, anderen in periodieken van werkgroepen om ons heen, zoals die van Goeree-Overflakkee of De Biesbosch. Vele anderen zijn nog niet eerder gepubliceerd. Al met al is het een pil geworden van maar liefst meer dan 400 pagina’s! Over schrijflust gesproken...

Van kunstenaar Elwin van der Kolk is de treffende schildering op de omslag. Een groepje Drieteenstrandlopers langs de vloedlijn. Voor vogelaars totaal overbodig de link met de titel uit te leggen. Maar wat Gerards echtgenote Els met die vogeltjes te maken heeft, mag de nieuwsgierige lezer zelf uit het boek halen.

Rest mij Gerard te feliciteren met deze uitgave. Met genoeg neem ik telkens weer een verhaaltje ter hand. Ook vanuit eerdere uitgaven. Zoals voor en na een reisje Falsterbo bijvoorbeeld. Want het weergeven van de sfeer bij het vogelen en de beleving van vogelaars in woorden is een gave die Gerard als geen ander beheerst. Wij vogelaars kennen allemaal wel iets van die aangename onrust, die ons telkens weer naar buiten roept. Daarom van harte aanbevolen, tot vermaak en als aansporing!

Sovon stelt soortsporing door Vogelwerkgroep Hoeksche Waard als voorbeeld

Gerard Ouweneel

Het is voor Sovon Vogelonderzoek Nederland een hele hijs om de financiering voor de in de steigers staande nieuwe Vogelatlas sluitend te krijgen. Soortsporing is een van de mogelijkheden. In de uitgave van *Sovon-Nieuws* van december 2014 is te lezen dat met deze vorm van financiering tot dusver 46.000 euro werd vergaard.

De aanpak van de Vogelwerkgroep De Hoeksche Waard wordt daarin als voorbeeld naar voren gehaald. Sovon vond een ludieke actie en gaat in op de wijze waarop onze vogelwerkgroep te werk ging. Bij die actie waaraan 32 vogelwerkgroepleden deelnamen kwam de Bruine Kiekendief als eerste uit de bus. De Blauwborst, die ditmaal de cover van dit blad siert, werd tweede.

Het viermaal per jaar verschijnende *Sovon-Nieuws* is overigens een aanrader. Via deze uitgave krijgen de lezers een voortreffelijk inzicht in het reilen en zeilen van de Nederlandse avifauna en het verloop van de verschillende Sovon-projecten, projecten waaraan velen van onze vogelwerkgroep deelnemen.

De Bruine Kiekendief wordt in de nieuwe atlas gesponsord door de VWG Hoeksche Waard

Hondenmisère in het Oude Land van Strijen

Gerard Ouweneel

Zondagmiddag 11 januari 2015 was geen goede keuze voor een Oude Land van Strijenexcursie.

Toen ik rond 16.00 uur bij het 'Koffiepunt' vanaf de Oudendijk de leidingstraatweg was ingedraaid, liep daar, net voorbij de afslag naar rechts, een dame met een formidabele herdershond. Deze was niet aangeliend en prompt een van de belendende weilanden ingestormd, waar het dier liep te dollen. Toen ik stopte en de dame erop aansprak was de reactie: 'dat doe ik altijd'. Weliswaar lijnde ze de hond aan, maar ze riep me tocht iets na, hetgeen ik niet verstond.

Een paar minuten later was het heel wat erger. Vanaf de Waleweg het blok Molenweg-Vlaamsche Weg-Waleweg overkijkend, het dwergganzenblok dus, liep er middenin deze cluster iemand met twee honden, eveneens een dame. De honden liepen los. Ik ben niet zo op de hoogte van hondenmerken, maar ze waren fors bemeten. Ze dolden rond, waarbij ze tot enkele honderden meters van de uitlaatster wegrenden. In de hele cluster kwamen de vogels op de wieken.

Er waren meer mensen op de Waleweg. Deze staken niet onder stoelen of banken dat ze het hondengedoe in het reservaat afkeurden. Met die anderen, waarbij zich ook politie voegde, wachtte het groepje de terugkeer van de dame af. Wellicht besepte ze dat haar op de Waleweg geen applaus ten deel zou vallen, want ze stelde die terugkeer uit. Pas kort voor het hek gingen de honden aan de lijn. Toen de politie haar aansprak waarbij er een notitieboekje werd getrokken, kwam er als verklaring: 'er stond een hek een eindje open en toen ben ik er ingegaan. Die ganzen worden toch maar geschoten'.

Dick van Houwelingen mailde me dat de zondag tevoren een hond vier schapen het water in had gejaagd en dat hij twee dagen eerder een dame wanhopig achter haar hond aan had zien rennen omdat het dier een haas op de hielen zat.

Loslopende honden in natuurgebieden is voor de terreinbeheerders een verloren slag. Althans in Nederland. In de meeste andere landen is dat geenszins het geval. Vaak zijn de straffen dan ook niet mals. Ieder van ons veldwaarnemers zal voorbeelden kunnen opsommen. Op Tiengemeten mogen honden mee, mits aangeliend. Bij wandelingen op dit 'natuureiland' maak ik regelmatig mee dat tegemoetkomende personen de dieren los hebben, ze voor het passeren even aanlijnen en daarna weer loslaten. En op Molenweg in het Oude Land van Strijen laat een hondenuitlaatservice de dieren regelmatig uitdollen.

De geest is uit de fles en deze zal nooit meer worden teruggewurmd, valt te vrezen.

Verslag VWG bijeenkomst d.d. 30 oktober 2014

Janus Verkerk

Aanwezig 45 personen.

Afwezig met kennisgeving: Michel Hitzerd, Els Marijs, Jacqueline van der Merwe, Guido Lafeber en Gert Huijzers.

Een speciaal welkom voor Bryan Rietveld, deelnemer aan de groepsapp. en Adrie van der Heiden vermaard uilenringer.

Om 20.00 opent Marianne de bijeenkomst. Beurtelings met Peter passeren een aantal mededelingen de revue:

- Een aantal enthousiaste vogelaars heeft een vogel groeps app opgezet voor de Hoeksche Waard en Tiengemeten. Bryan Rietveld is deelnemer en voor het eerst aanwezig op de bijeenkomst.
- De Eurobirdwatch was een geweldig succes, mede door de goede trek. Er werden 1.420.000 vogels geteld op de 63 telposten. Een absoluut record. Hieraan gekoppeld was een HWL excursie naar de trektelpost in de Hoeksche Waard met 18 deelnemers.
- Er worden grote aantallen Grote zilverreigers gezien in onze streek b.v. 54 ex. in het Oudeland van Strijen en maar liefst 220 ex. op het eiland Tiengemeten.
- 2 november is in het NLC een lezing van Bennie van den Brink over de Boerenzwaluw.
- 29 november is de SOVON dag in Ede.
- Het weidevogelberaad heeft een manifest overhandigd aan Han Weber dat mede is ondertekend door het HWL, de Vogelwerkgroep en de weidevogelwerkgroep.
- Dit jaar is het 9^e jaar dat de Esscheplaat geteld is voor het BMP. Opvallend was het ontbreken van de Heggenmus en de sterke opmars van de Boomklever.
- 3 januari zal de jaarlijkse deltaexcursie van de VWG plaatsvinden. Dit gebeurt al vanaf 1974. Verzamelen om 9 uur bij het NLC.
- Het indrukwekkende boek *Nederlandsche vogelen* van Nozemann en Sepp (1770-1829) is aangeschaft door Bob Wiggers en is ter vergadering aanwezig. Het boek is bij voorinschrijving te koop voor €129,-
- Ter gelegenheid van de herdruk van dit bijzondere boek is er in Museum Meermanno in den Haag t/m 4 jan'15 een tentoonstelling "Duizend jaar vogels in honderden boeken"
- 19 maart zal de voorjaarsvergadering van de vogelwerkgroep worden gehouden.
- Janus zorgt op tijd voor de telformulieren voor de Roofvogeltelling.
- Namens Jacqueline iedereen bedankt voor de aanlevering van de telgegevens. De rapporten komen in het voorjaarsnummer van IVV.

Bijdragen ter vergadering:

Janus Verkerk geeft een korte presentatie over het wel en wee van ijsvogels in ons werkgebied. Afgelopen winter was zeer zacht en de stand heeft zich snel hersteld. Uit het uitgebreide netwerk van vogelaars konden 16 zekere broedsels worden gedistilleerd. Op een aantal plaatsen werd 2 keer gebroed. Op één locatie werd nog een nest uit 2013 achterhaald. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt langs het Hollandsch Diep en de Oude Maas.

Bart Huijzers heeft een fraaie presentatie over de waarneming van Vale gieren op 7 juni 2014 op en rond de Korendijkse slikken. Bryan Rietveld kwam als eerste met de melding. Vele vogelaars hebben het genoeg gehad ze te kunnen waarnemen. Het bepalen van het totaal aantal bleek door het onsamenhangende vliegpatroon haast hogere wiskunde. De vogels hebben gedeeltelijk op de Korendijk overnacht waarna ze via het oosten van de Hoeksche Waard uit beeld zijn verdwenen. Een gefotografeerde kleuring verwijst voorlopig naar herkomst uit Spaans Baskenland.

Sander Elzerman houdt een warm pleidooi om het laatste atlasblok en km hokken aan de man te brengen. Ook in Voorne Putten en Brabant liggen nog mogelijkheden voor onze tellers om mee te doen. Van een aantal soorten wordt de vraag gesteld waarom ze niet zijn waargenomen in een betreffend atlasblok. Vooral bij Zomertortel en Boomvalk levert dit wat gefronste wenkbrauwen op bij de aanwezigheid. 2015 is het laatste veldseizoen en met het claimen van blok 43-26 zal ons werkgebied dekkend zijn geteld.

Ruud Polderman heeft een fraaie presentatie gemaakt over het afgelopen uilenseizoen. Marco Lodder vertelt aan de hand van deze presentatie over een fantastisch lopende uilenwerkgroep en (door de vele muizen) een fantastisch uilen jaar. Vooral de Kerkuil heeft geprofiteerd van de hoge muizenstand. Er zijn 22 eerste broedgevallen vastgesteld en in totaal vlogen 103 jongen uit waarvan 72 geringd zijn door Adrie van der Heiden. Een prachtig resultaat. Op één locatie is zelfs 4 keer gebroed (waarvan er overigens eentje is mislukt) In totaal werden 21 Kerkuilkasten en 46 Steenuilkasten bij gehangen. Van de Steenuil werden 18 broedsels vastgesteld met 32 uitgevlogen jongen. Er zijn paren gemist. Dat geldt zeker ook voor de Rans- en Bosuil met respectievelijk 23 paar en 8 paar.

Dat het doorgeven van waarnemingen via waarneming.nl niet zonder gevaar is blijkt uit de bijdrage van Gerard Ouweneel. Op diverse locaties zijn illegale vogelvangsters betrapt die hun informatie van de site van waarneming.nl hebben gehaald. Illegale vogelhandel is nog steeds een lucratieve bezigheid en enige terughoudendheid bij het melden van interessante vogels lijkt helaas geen overbodige luxe.

Voor de pauze bedankt Martin Benard de schrijvers voor de bijdrage aan ons orgaan "In Vogelvlucht". Het is weer een prachtige uitgave met fraaie artikelen en foto's.

Na de pauze heeft Bob Wiggers een mooie presentatie over een vogelreis door Ethiopië. Het land heeft heel veel boeiende endemische soorten en de landschappen zijn weergaloos. Zo werden o.a. de grote meren bezocht naast een aantal hoogvlaktes in de buurt van de "Great rift valley". Op de meer dan 4000 m hoge Bale mountains werd o.a. de Ethiopische wolf gezien.

Bijlage A
Tabel 1

Atlasblok	Telgroep	Opp km2	Ruigpoot	Buizerd	Torenvalk	Sperwer	Havik	Slechtvalk	Bruine kiek	Blauwe kiek	Smelleken	Zeearend	Valk spec	Totaal
37-55	West	3		1	1	2		2						6
37-56	West	11		6	3	1								10
37-57	Noord	12		18	3	1								22
37-58	Noord	7		5	2					1				8
43-14	West	19		25	5	2	2	2	3	2		2		43
43-15	West	25		28	10		1	1						40
43-16	West	25		9	3				1					13
43-17	Noord	25		22	10	1	1							34
43-18	Oost	25												0
43-24	West	2		1	1									2
43-25	West	10		11	3	1								15
43-26	Zuid	23		28	1									29
43-27	Oost	25		18	5			1						24
43-28	Oost	25	2	38	11	2		1						54
43-37	Oost	7		10	2		2					1		15
43-38	Oost	9		12	1		2							15
44-11	Oost	10												0
44-21	Oost	12		10	1									11
Hoeksche Waard		275	2	242	62	10	8	7	4	3	0	3	0	341
Tiengemeten	West	12		7	2				1			1		11
Totaal		287	2	249	64	10	8	7	5	3	0	4	0	352

Wintertellingen roofvogels Hoekschewaard

	83	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
Rode wouw		2																2				1										
Zeearend									1			2	1		1		1	2	2			2				1	1	2	2	2	3	
Bruine kiekendief	1	2	1	2	3	4	6	3	4	2	2	3	3	1	2	2	1	1	2		2	1	2	2	1		2	1	1		4	
Blauwe kiekendief	10	7	15	10	7	12	8	15	6	5	3	11	16	8	10	15	7	11	10	7	10	7	2	5	9	11	8	7	7	4	3	
Havik							1	1		1	1	2	3	1	4	1	4	5	5	7	7	6	4	5	12	9	9	8	5	8	8	
Sperwer	16	5	4	4	6	5	16	14	12	10	11	13	14	13	15	13	16	13	22	21	22	19	21	15	16	12	14	14	15	11	10	
Buizerd	39	35	60	59	53	36	59	97	69	98	169	142	180	236	209	234	218	270	331	281	280	311	207	285	362	258	349	388	331	302	242	
Ruigpootbuizerd		1	1	2	1		1	1	2				1								1						1	1			2	
Torenvalk	32	23	17	47	113	68	85	70	61	67	39	123	43	76	95	82	115	63	112	74	140	77	78	96	74	43	50	92	42	31	62	
Smelleken	2	4	2	1			3	3	5		1	1	2	4		2	1	1	4	6	4	1	1		2	1	1	2	6	1		
Slechtvalk		1	1	1	2	1	2	2	3	2	3	2	2	3	2	4	1	3	5	8	7	11	4	4	6	4	11	8	8	7	7	
Grote valk spec.																															1	
Totaal	100	80	101	126	185	126	181	206	163	185	229	299	265	342	338	353	364	371	493	404	473	436	319	412	482	339	446	524	417	366	341	

Wintertellingen roofvogels Tiengemetten

	83	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	
Rode wouw																			1													
Zeearend																				1						1						1
Bruine kiekendief							2		2			1				2	1	7	5	1	3	5	1	2	2		2	3	2	4	1	
Blauwe kiekendief							7		5			4		5			2			3	1	2			5	1	2		2	4		
Havik																									1		1	1	2	2		
Sperwer							1					2																			1	
Buizerd							5		10			9		9	5	13	7	7	10	11	11	10	7	5	5	10	16	8	14	12	7	
Ruigpootbuizerd																											1	1				
Torenvalk							5		15			2		3	2	3	5	2	2	5	1	7	14	3	3		5	6	8	4	2	
Smelleken												1									1											
Slechtvalk																	1						1		1	1	2	2	1	3	1	
Totaal							20		34			18		17	7	18	16	16	18	21	17	25	22	11	17	14	29	20	31	28	11	